

5.

Procesy życia i jego przemiany

I. PROSPEKT WARTOŚCI

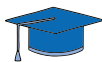
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój osobowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Osiągnięcie dojrzałości

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Znajomość siebie i panowanie nad sobą

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Osiągnięcie dojrzałości psychicznej, obejmującej sferę intelektualną, uczuciową, społeczną i moralną, wymaga przejścia przez osobę złożonego procesu rozwoju.
- Osiąganie dojrzałości można rozumieć jako proces przemian, zmierzający do umiętnego i twórczego kierowania sobą.

- Poznanie i akceptacja samego siebie jest podstawą podejmowania trudów nad własnym rozwojem.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Pełen rozwój człowieka zakłada pracę nad pozytywnymi cechami charakteru przy równoczesnej walce z wadami.
- Dążenie do samorealizacji daje poczucie szczęścia, pomimo że ta samorealizacja bywa okupiona trudnościami.
- Podstawą dojrzałości osobowej człowieka jest realne poznanie świata, odróżnianie prawdy od pozorów, posiadanie własnych sądów i umiejętność właściwej oceny.

Zasady

- Staram się panować nad skrajnymi stanami moich emocji i uczuć.
- Kontroluję swoje emocje, by dostosowywać je odpowiednio do społecznych zasad postępowania.
- Uczę się podporządkowywać uczucia niższe (np.: zazdrość, pychę) cnotom: skromności, bezinteresowności, poświęceniu, dobroci itd.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Wygórowane ambicje wobec dziecka mogą stać się przyczyną jego kompleksów.
- Bunt, załamanie, rozczarowanie sobą są normalnymi procesami dojrzewania młodego człowieka.
- Od rodziców młody człowiek uczy się odpowiedzialnego przeżywania swojej seksualności.

Zasady

- Towarzyszę dziecku w jego dojrzewaniu i wyborach dróg życiowych, nie narzucam mu jednak swoich oczekiwań i wizji.
- Rozmawiam z młodym człowiekiem o błędnym pojmowaniu miłości – utożsamianiu jej ze zmysłowością, zaspokajaniem pożądlwości.
- Pomagam młodemu człowiekowi zachować dystans w stosunku do poznawanej i ocenianej rzeczywistości życia.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Należy zachować właściwe proporcje między ukazywaniem zalet i wad wychowanka.
- Formacja nauczyciela winna opierać się na doskonaleniu się pod względem indywidualnym i społecznym.
- Rolą nauczyciela jest wydobyć z ucznia jak najwięcej dobra oraz pomóc w jego rozwoju.

Zasady

- Na wybranych przykładach ukazuję uczniom konieczność dojrzewania do miłości.
- Staram się rozbudzić wśród uczniów zainteresowanie procesami życia ludzkiego.
- Uważam, by pochopną oceną nie zagłuszyć pozytywnych cech ucznia.
- Promuję zachowanie czystości przedmałżeńskiej.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie dobierają się w pary (osoby płci odmiennej) i dzielą na dwa zespoły. Każda para z pierwszej grupy ma za zadanie napisać 10 punktów na temat: *Co to jest sympatia?* Drugą grupę stanowią pary, które piszą 10 punktów na temat: *Czy warto mieć sympatię?* Losowo wybrana osoba z zespołu pierwszego zostaje połączona z odpowiednią osobą z zespołu drugiego. W ten sposób otrzymujemy wypowiedzi, które dają nam obraz pojmowanej przez uczniów miłości. Przygotowuje to ich tym samym do jej realizacji.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek posiada obiektywny osąd swoich wad i zalet. Rozumie procesy, jakie się w nim dokonują i umie spokojnie je przeżywać. Potrafi panować nad swoją zmysłowością, uczuciami i emocjami. Jest przystosowany do życia społecznego, odpowiedzialny, zdolny do poświęceń, ale również świadomy swojej wartości. Potrafi kierować się sumieniem i żyć wartościami nawet w sytuacji, gdy spotyka się z dezaprobatą ze strony innych osób.

1.10. ZAGROŻENIA

Zdarza się, że rodzice po zdaniu przez dziecko egzaminu dojrzałości zwalniają się z odpowiedzialności za jego wychowanie i traktują go jak równorzędnego partnera. Młodzi, stojący u progu dorosłego życia, pozbawieni oparcia, autorytetu i porady, padają ofiarą własnej naiwności, niewiedzy i braku doświadczenia. Inną niebezpieczną postawę prezentują rodzice, którzy roztaczając nad młodym człowiekiem zaborczą i autorytarną opiekę, ograniczają jego wolność samostanowienia, podejmowania decyzji i osobistych wyborów – elementów niezbędnych do osiągnięcia dojrzałości osobowej.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Życie ludzkie jest pełne zdarzeń i zmian, które są rozłożone na całą jego długość. Wraz z procesem dorastania, dojrzewania i starzenia się zmieniamy swoje poglądy oraz sposób myślenia. Równocześnie poznajemy siebie samych coraz lepiej. Coraz łatwiej nam odgadnąć i ukierunkować swoje emocje, uczucia

czy też moralność. Zmiany dokonują się w człowieku w całym spektrum jego osoby. Szczególnie jest to widoczne u młodzieży, która przechodzi przez proces osiągnięcia dojrzałości zarówno fizycznej, jak i psychicznej. Ważne, aby ten proces przebiegł w sposób kontrolowany i nie doprowadził do żadnego wypaczenia w umyśle młodej osoby. Bardzo dużą rolę odgrywają w tym rodzice, którzy muszą zrozumieć swoje dziecko, mimo trudności związanych z okresem młodzieńczego buntu.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Bajka Ignacego Krasickiego pod tytułem *Żrebiec i koń stary* idealnie ilustruje, jak ważną rolę w życiu pełni zdobyte wcześniej doświadczenie. Bohaterami są dwa konie, jeden młody i porywczy, oraz drugi starszy, który już wiele przeszedł. Na podstawie tej bajki możemy zaobserwować, jak z upływem lat zmienia się sposób myślenia człowieka. W wyniku doświadczeń potrafimy zrewidować swoje poglądy, zmieniamy się. Jest to jak najbardziej naturalny proces.

Gdy starszych przybierano w pozłacane rzędy,
Gniewał się młody żrebiec na takowe względy.
Przyszła kolej na niego; z początku był hardy,
Aż kiedy w pysku poczuł munsztuk nader twardy,
Gdy jeźdźca przyszło dźwigać, znosić ramię tęgi,
Gdy go ścisnąć poczęły dychtowne popręgi,
W płacz nieborak, a stary: „Na co ten płacz zda się?
Chciałeś – cierpże! Żal próżny, kiedy poniewczasie”.

I. Krasicki, *Żrebiec i koń stary*, w: tegoż, *Bajki*, wyd. Oficyna Wydawnicza G&P, Poznań 2017, s. 43.

Bajka *Żrebiec i koń stary* pokazuje, jak w zależności od wieku zmienia się myślenie i światopogląd człowieka. Wraz z osiągnięciem dojrzałości człowiek powinien poznawać siebie coraz bardziej. Dzięki temu możemy podejmować mądrzejsze decyzje. Doświadczenie życiowe pełni bardzo ważną rolę, lecz przychodzi dopiero po pewnym czasie. Młody człowiek musi nauczyć się cierpliwości i kontroli swoich emocji, gdyż nie wszystko przyjdzie mu tak łatwo jak osobom starszym, doświadczonym. Ewolucja sposobu myślenia i umiejętności jest naturalnym procesem, który jest rozciągnięty w czasie praktycznie przez całe życie.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Musisz się zdobyć na pytanie o życie wieczne. Albowiem „przemija postać tego świata” (1 Kor 7,31). I każdy z nas jest poddany jego przemijaniu. Człowiek rodzi się z perspektywą dnia swojej śmierci w wymiarze świata widzialnego. Równocześnie – człowiek, którego wewnętrzną racją bytu jest, aby przerastał siebie, nosi w sobie także to wszystko, czym przerasta świat.

To wszystko, czym człowiek – tkwiąc w świecie – przerasta świat w samym sobie, tłumaczy się obrazem i podobieństwem Boga, które wpisane jest w istotę ludzką od początku. I to wszystko, czym człowiek przerasta świat, nie tylko uzasadnia pytanie o życie wieczne, ale czyni je wręcz nieodzownym. Jest to pytanie, które ludzie zadają sobie od dawna, nie tylko w obrębie chrześcijaństwa, również i poza nim. Musicie zdobyć się na odwagę, aby je również postawić, tak jak młodzieniec z Ewangelii. Chrześcijaństwo uczy nas rozumienia doczesności z perspektywy królestwa Bożego, z perspektywy życia wiecznego. Bez tej perspektywy doczesność, choćby najbogatsza, choćby najwszechstronniej ukształtowana, nie przynosi człowiekowi na końcu niczego innego, jak tylko: konieczność śmierci.

Istnieje antynomia pomiędzy młodością a śmiercią. Śmierć wydaje się daleka od młodości. Tak. Skoro jednak młodość oznacza projekt całego życia, projekt zbudowany wedle kryterium sensu i wartości, nieodzowne jest również w młodości pytanie o kres. Pozostawione samemu sobie doświadczenie ludzkie mówi to samo, co Pismo Święte: „postanowione jest człowiekowi raz umrzeć” (Hbr 9,27). Pisarz natchniony dodaje: „a potem sąd” (Hbr 9,27). Chrystus zaś mówi: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki” (J 11,25). Pytajcie zatem Chrystusa, jak młody człowiek w Ewangelii: „Co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?” (Łk 10,17).

W kolejnych, następujących po sobie dniach, człowiek ma różnorakie nadzieje, małe i większe – różne w różnych okresach życia. Czasami może się wydawać, że spełnienie jednej z tych nadziei zadowoli go całkowicie i że nie będzie potrzebował innych nadziei. W młodości może to być nadzieja na wielką i zaspokajającą miłość; nadzieja na zdobycie pozycji, odniesienie takiego czy innego sukcesu określającego przyszłe życie. Kiedy jednak te nadzieje spełniają się, okazuje się z całą wyrazistością, że w rzeczywistości to nie było wszystko. Staje się ewidentne, że człowiek potrzebuje innej nadziei, która idzie dalej. Staje się jasne, że może zaspokoić go jedynie coś nieskończonego, co zawsze będzie czymś więcej niż to, co kiedykolwiek może osiągnąć.

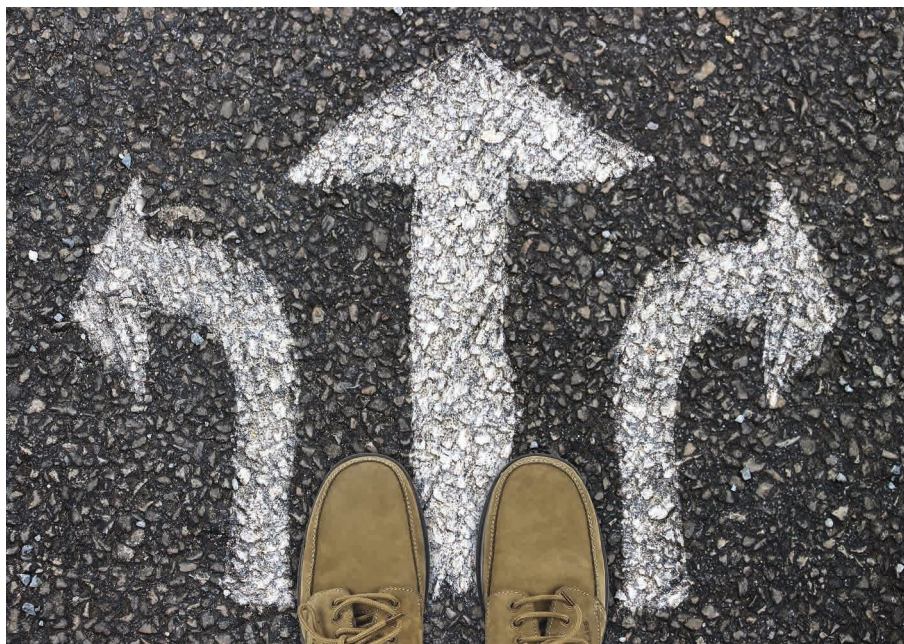
SpS 30.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Umiem cierpieć biedę, umiem i obfitować. Do wszystkich w ogóle warunków jestem zaprawiony: i być sytym, i głód cierpieć, obfitować i doznawać niedostatku. Wszystko mogę w Tym, który mnie umacnia.

Flp 4,12-13;
por. Łk 15,11-32.

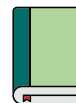
KKK 2461;
por. 588; 821.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Prawdziwy rozwój obejmuje całego człowieka. Chodzi o to, by rozwijać zdolność każdej osoby do odpowiedzi na jej powołanie, a więc na wezwanie Boże.

IV. LITERATURA

- Benedykt XVI, *Enc. Spe salvi. O nadziei chrześcijańskiej*, Wydawnictwo M, Kraków 2007.
- Braun-Gałkowska M., *Trudne pytania. Listy o życiu i miłości*, Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, Olsztyn 1990.
- Dąbrowski K., *Pasja rozwoju*, wyd. Polskie Towarzystwo Higieny Psychiczej, Warszawa 1996.
- Dąbrowski K., *W poszukiwaniu zdrowia psychicznego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996.
- Gała A.E., *Uwarunkowania wychowawcze dojrzałej moralności*, wyd. KPW KUL–Lew, Lublin–Wrocław 1992.
- Jan Paweł II, *List apostolski Parati semper do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 251-275.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Krasicki I., *Żrebiec i koń stary*, w: tegoż, *Bajki*, wyd. Oficyna Wydawnicza G&P, Poznań 2017, s. 43.
- Laskowski J., *Odpowiedzialny wybór małżonka*, wyd. Oficyna Przeglądu Powszechnego, Warszawa 1993.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Płużek Z., *Psychologia pastoralna*, wyd. Instytut Teologiczny Księża Misyjnych, Kraków 1991.
- Rozwój osoby w Kazimierza Dąbrowskiego «Teorii Dezintegracji Pozytywnej»*, red. C. Cekiera, I. Niewiadomska, wyd. TN KUL, Lublin 1997.
- Wiśniewska-Roszkowska K., *I ty kiedyś założysz rodzinę*, Wydawnictwo Michalineum, Marki-Struga 1991.